

પ્ર-1. નીચેનામાંથી ગમે તે બે ફકરાનો અનુવાદ કરી વિવરણ આપો. 14

Translate and explain two of the following passages.

- (1) નાનાશ્રાન્તાય શ્રીરત્નીતિ રોહિત શુશ્રુમ ।  
પાપો નૃષવ્દરો જન ઇન્દ્ર ઇચ્છરતઃ સખા ॥  
ચરૈવેતિ ચરૈવેતિ વૈ મા બ્રાહ્મણોઽવોચત્ । ઇતિ હ વ્દિતીયં સંવત્સરમરણ્યે ચચાર ।સો  
ઽરણેયાદ્ ગ્રામમેયાય । તમિન્દ્ર પુરુષરુપેણ પર્યેત્યોવાચ ।  
પુષ્પિણ્યૌ ચરતો જડેધ ભૂષ્ણૂરાત્મા ફલગ્રહિઃ ।  
શેરેઽસ્ય સર્વે પાપ્માનઃ શ્રમેણ પપથે હતાઃ ॥
- (2) સ પ્રજાપતિમેવ પ્રથમં દેવતાનામુપસસાર 'કસ્ય નનં કતમસ્યામૃતાનામિ'ત્યેત યર્ચા  
(1.24.1) તં પ્રજ્ઞાપતિરુવાચ । અગ્નિર્વે દેવાનાં નેદિષ્ઠસ્તમેવોપધાવેતિ ।  
સોઽગ્નિમુપસાર 'અગ્નેર્વય પ્રથમસ્યામૃતાનામિ'ત્યેતયર્ચા (1.24.2) તમિગ્નિરુવાચ ।  
સવિતા વૈ પ્રસવાનામીશે તમેવોપધાવેતિ । સ સવિતારમુપસસા 'અભિ ત્વા દેવઃ  
સવિતરિ 'ત્યેતેન તૃચેન (1.24.3-5) તં સવિતોવાચ । વરુણાય વૈ રાજે નિયુક્તોઽસિ  
તમ્વોપધાવેતિ ।
- (3) તસ્ય હ વિશ્વામિત્રસ્યૈકશતં પુત્રા આસુઃ । પઙ્કાશદેવ જ્યાયાંસો મધુચ્છન્દસઃ  
પઙ્કાશત્કનીયાંસઃ । તથે જ્યાયાંસો નત્ કુશલં મેનિરે । તાનનુ વ્યાજહાર ।  
અન્તાન્વઃ પ્રજા ભક્ષીષ્ટેતિ ।ત એતેઽન્ધાઃ પુણ્દ્રાઃ શબરા પુલિન્દા મૂતિવા ઇત્યુદન્ત્યા  
બહવો ભવન્તિ વૈશ્વામિત્રા દસ્યૂનાં ભૂયિષ્ઠાઃ । સ હોવાચ મધુચ્છન્દાઃ પઙ્કાશતા  
સાર્ધમ્ ।  
યન્નઃ પિતા સંજાનીતે તસ્મિન્સ્તિષ્ઠામહે વયમ્ ।  
પુરસ્ત્વા સર્વે કુર્મહે ત્વામન્વઙ્કચો વયં સ્મસિ ॥

પ્ર-2 નીચેનામાંથી ગમે તે બે શ્લોકોનો અનુવાદ કરી વિવરણ આપો. 14

Translate and explain any two of the following verses. :

- (1) તરુણ-રવિકર-પ્રકીર્ણ-કેશો ભ્રુકૃટિપટ્તોજ્વલપિઙ્ગલાયતાક્ષઃ ।  
સતડિદિવ ઘનઃ સકળસૂત્રો યુગનિધને પ્રતિમાકૃતિર્હરસ્ય ॥
- (2) મધ્યમોઽહમવધ્યાનામ્ ઉત્સિક્તાનાં ચ મધ્યમઃ ।  
મધ્યમોઽહં ક્ષિતૌ ભદ્ર ! ભ્રાતૃણામપિ મધ્યમઃ ॥

(3) धन्योऽस्मि यद्गुरुप्राणाः स्वैः प्राणैः परिरक्षिताः ।

बन्धुस्नेहाद्धि महतः कालस्नेहस्तु दुर्लभः ॥

(4) सिंहाकृतिः कनक-ताळ-समान-बाहुःमध्ये तनुर्गुरु-पक्ष-विलिप्तवक्षाः।

विष्णुर्भवेद् विकसिताम्बुज-पत्र-नेत्रो नेत्रे ममाहरति बन्धुरिवागतोऽयम् ॥

પ્ર-3

મધ્યમવ્યાયોગના આધારસ્તોત્ર તરીકે શુન:શેપાખ્યાનને મૂલવો.

14

Evaluate શુન:શેપાખ્યાન as source of મધ્યમવ્યાયોગ: ।

અથવા

3 શુન:શેપાખ્યાનસ્ય અજીર્ગત ચ શુન:શેપસ્ય પાત્રાલેખન કરો. (Characterize)

4. વૈદિક ઉપાખ્યાનો દ્વારા માનવસમાજને પ્રાપ્ત થતા સંદેશ વર્ણવો. 14

Describe the message conveyed to human society through vedic discourses.

અથવા

4. નીચેનામાંથી ગમે તે બે વૈદિક વ્યાખ્યાનના વિવિધ અર્થઘટન કરો.

Explain the different interpretations of any two vedic discourses from the following

(1) ચ્યવનોપાખાનમ્ ।

(2) ઇન્દ્ર-વૃત્રાસુર ઉપાખાનમ્ ।

(3) પુરુરવા-ઊર્વશી ઉપાખાનમ્ ।

5. નીચેનામાંથી ગમે તે સાત પ્રશ્નોના સંક્ષેપમાં ઉત્તર આપો. 14

5. Answer the following questions in brief : (any seven)

(1) શુન:શેપ આત્મરક્ષણ માટે કોની-કોની સ્તુતિ કરે છે.

(2) શુન:શેપાખ્યાનની ભાષાગત વિશેષતાઓ જણાવો.

(3) ઐતરેય બ્રાહ્મણ કયા વેદ સાથે સંકળાયેલું છે.

(4) ભાસે કુટુંબમાં જયેષ્ઠપુત્રનું શું મહત્વ દર્શાવ્યું છે.

(5) ઘટોત્કચના પાત્રમાં ભાસે કયા-કયા ગુણો ઉપસાવ્યા છે.

(6) ભીમ-ઘટોત્કચ યુધ્ધમાં કોની જીત થાય છે.

(7) બ્રહ્માસાવિત્ર્યુપાખ્યાન કયા ગ્રંથમાંથી મળે છે.

(8) ચ્યવનોપાખ્યાનનું કથાવસ્તુ શું છે.

(9) દેવાસુરસંગ્રામ આખ્યાનમાંથી શો બોધ પ્રાપ્ત થાય છે.

—X—